

Innspill til LOs 35. kongress 3-7. mai 2021

Norsk Folkehjelp

Juni 2020

Kjære medlemmer og tillitsvalgte.

Vi oppfordrer alle medlemmer og tillitsvalgte som har forslagsrett til LO kongressen om å bruke stemmen og forslagsretten sin og sikre at LO er og forblir en av våre sterkeste allierte i kampen for inkludering, en sterk redningstjeneste, humanitær nedrustning og kampen mot ulikhet og for organisering.

Disse posisjonene ligger også ute på norskfolkhelp.no

Med vennlig hilsen for Norsk Folkehjelp

Henriette Westrin

Dette er områdene vi tror LO kan bidra til Norsk Folkehjelps arbeid:

- A) Inkludering, diskriminering og antirasisme i Norge
- B) Ansvarlig næringsliv
- C) Skatteparadis
- D) Ulikhet internasjonalt - innretning på bistandsbudsjettet
- E) Trygge lokalsamfunn - styrking av frivillig beredskap
- F) Killer robots
- G) Atomvåpen
- H) Våpeneksport

A. Inkludering, diskriminering og antirasisme i Norge

Alt for mange flyktninger og andre utsatte grupper står i dag utenfor arbeidslivet. Dette er mennesker som vil ha stor nytte av et arbeidsfellesskap, og som representerer en stor ressurs for samfunnet. Det må stilles realistiske målsetninger som er mulig å oppnå for innvandrere i arbeidslivet. Som i resten av befolkningen er det et mangfold blant innvandrere. Mangfoldet må gjenspeiles ved å ha ulike ambisjonsnivåer og tilpassede tiltak. Ambisjonene og tiltakene må baseres på de faktiske forutsetningene den enkelte har. Det må derfor satses på kompetanseheving som øker deltakelse i både arbeidslivet og i samfunnet for øvrig.

Norsk Folkehjelp vil at LO:

- Jobber for at det satses på kompetanse om deltakelse i samfunnslivet, med særskilt fokus på brukermedvirkning
- Fremmer behovet for brukertilpassede og behovsrettet tiltak for å integrere innvandrere i arbeidslivet, og da særskilt innvandrerkvinner
- Jobber for at det satses på kortvarig utdanningsløp for personer som opplever at fagbrevet blir uoverkommelig å oppnå

Rasisme er et samfunnsproblem, som må bekjempes. For å få bukt med rasisme og diskriminering, må det behandles som selvstendige problemer. Dårlige holdninger og uønsket handlinger skjer blant alle samfunnslag, i arbeidsmarkedet, på leiemarkedet, på byen, i hverdagen. Hele samfunnet, og alle i det, er ansvarlige for å bekjempe rasisme. Strukturell og sammensatt diskriminering er vanskelig å oppdage for den som ikke selv blir utsatt. Vi må derfor lytte og lære fra dem av oss som har erfaring på området, slik at vi sammen kan bekjempe at strukturelle forhold fører til at minoriteter systematisk kommer dårligere ut enn andre deler av befolkningen. Det offentlige har et særskilt ansvar for å motarbeide strukturell diskriminering.

Altfor få kommuner oppgir at de har planer om- eller jobber med handlingsplaner mot rasisme og diskriminering. Målet med handlingsplanen må være å forebygge diskriminerende holdninger og rasistiske handlinger, fremfor kun antirasistiske handlinger i etterkant av at rasistiske.

I dag er det bare Oslo politidistrikt som har en dedikert gruppe som jobber med hatkriminalitet. Det betyr at geografisk bosted kan avgjøre om saken din følges opp eller ikke. Kunnskap om hatefulle ytringer og hatkriminalitet må forankres i alle politidistrikt. Null toleranse for hat og diskriminering forplikter, og handler mest av alt om å ansvarlig gjøre dem som oppfører seg uansvarlig.

Arbeidslivet er for mange nyankomne, viktig for integrering i storsamfunnet og en av nøklene til økonomisk trygghet. Å orientere seg i rettigheter og plikter i arbeidslivet er vanskelig, særlig som nyankommen. For å få en reell sjanse til varig og fast tilknytning til arbeidslivet må alle få tilpasset informasjon om diskrimineringsreglementet, og det må være praktisk mulig for alle å melde fra om diskriminerings saker.

Norsk Folkehjelp vil at LO skal jobbe for:

- Å innføre fri rettshjelp i rasisme- og diskrimineringsaker
- Å bevilge mer støtte til lavterskel rettshjelptiltak som arbeider med diskriminering- og rasismesaker
- Å vedta økonomisk støtte til organisasjoner som jobber med holdningskapende og kompetansehevende tiltak lokalt
- Å styrke organisasjoner som har forebyggende tiltak mot diskriminering i arbeidslivet
- Utvikle handlingsplaner mot rasisme og diskriminering i samarbeid med relevante organisasjoner
- Gi det kommende nasjonale kompetansemiljøet innen hatkriminalitet økonomisk handlingsrom

Norsk Folkehjelp håper LO jobber for:

- At tillitsvalgte og personer i lederstillinger skal ha kursing gjennomført av fagpersoner som jobber på feltet slik at de vet hva diskriminering er, få verktøy til å kunne avdekke- og få kunnskap om ulike valgalternativer når diskriminering finner sted

B. Næringslivet og menneskerettigheter

En grunnleggende forutsetning for økonomisk og sosial utvikling, og bærekraftige samfunn er at selskaper overholder menneskerettighetene, herunder faglige rettigheter og respekterer etiske retningslinjer og tar hensyn til miljø i sin virksomhet. Mange selskaper gjør dette allerede, men dette er basert på frivillighet. Både nasjonalt og internasjonalt må bedrifter kunne holdes ansvarlige når de direkte eller indirekte bryter menneskerettighetene, slik at mennesker som får sine liv eller livsgrunnlag ødelagt skal bli hørt og få oppreisning. Norge bør derfor gjøre som mange andre land allerede har gjort og innføre en menneskerettighetslov for næringslivet. Ved å lage et felles regelverk for alle utjevnes forskjeller og like konkurransevilkår skapes.

Norsk Folkehjelp vil at LO skal fremme:

- Arbeidet for at det vedtas en menneskerettighetslov for næringslivet som:
- At norske bedrifter forplikter seg til å følge FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) gjennom:
 - En offentlig tilgjengelig policy som beskriver hvordan ansvaret for menneskerettighetene håndteres.
 - Å gjennomføre aktsomhetsvurderinger med hensyn til menneskerettigheter og miljø.
 - Å iverksette tiltak på bakgrunn av nevnte vurderinger.
 - Å ha prosedyrer for oppreisning.
 - Forutsetter så stor grad av åpenhet som mulig om aktsomhetsvurderinger og tiltak.

- Inneholder hensiktsmessige sanksjonsmuligheter for å sikre etterlevelse.
- Forplikter norske myndigheter til å tilgjengeliggjøre ressurser for dette arbeidet.

C. Bekjempe skatteparadis og skatteunndragelser

Et velfungerende skattesystem er en forutsetning for velferdsstaten. Ulovlig kapitalflyt og skatteunngåelser koster utviklingsland 416 milliarder dollar årlig. Det betyr svimlende 3700 milliarder norske kroner eller over 100 bistandsbudsjett. Skatteinntekter er nødvendig for å sikre en bærekraftig utvikling i ethvert samfunn. Skatteparadis og aggressiv skatteplanlegging svekker ikke bare inntektene til fellesskapet, men undergraver også legitimiteten og tilliten til skattesystemet når det stadig avsløres at mange av de største selskapene og de rikeste enkeltpersonene unngår skatt mens resten av samfunnet bidrar. Systemisk skatteunngåelse og skatteunndragelse bidrar til økende global og nasjonal økonomisk ulikhet og tapper samfunn for fellesskapsressurser.

Mer enn noen gang er det viktig med velfinansierte stater som kan tilby velferdsgoder, og at disse underbygges av rettferdige og progressive skattesystem. Et internasjonalt skattesystem som lar de største selskapene og de rikeste privatpersonene slippe skatt, og lar de fattigste ta regningen, er ikke en bærekraftig modell.

I de aller fleste tilfellene av korrupsjon, økonomisk kriminalitet, hvitvasking og skatteunndragelse, skjuler de reelle baktmennene sin identitet bak ett eller flere lag med selskaper. Det har derfor de siste årene blitt et økt fokus på å styrke arbeidet med å identifisere reelle rettighetshavere.

Norsk Folkehjelp vil at LO:

- Ber norske myndigheter om å ta en global ledelse i arbeidet for økt finansiell gjennomsiktighet og mot skatteflykt, skatteparadiser, korrupsjon og skatteunndragelser.
- Krever at norske myndigheter styrker åpenhetslovgivning gjennom å innføre en utvidet land for land rapportering og innfører et register for hvem som er egentlig eier dvs. register for reelle eiere
- Styrker profesjonelle miljøer som setter et kritisk søkelys på Oljefondets virksomhet for å sikre en god og opplyst debatt og forvaltning om våre fremtidige generasjoners formue.

D. Ulikhet internasjonalt – innretning på bistandsbudsjettet

Reduksjon av ulikhet er nødvendig for å nå FN's bærekraftsmål og skape mer rettferdige samfunn. Norge må legge mer vekt på å bidra til å nå det særskilte målet om reduksjon av ulikhet og en bedre fordeling av ressursene må være et tverrgående hensyn. Skal bærekraftsmålene nåes innen 2030 må en av de sterkeste driverne bak konflikter og utvikling – ulikhet – aktivt bekjempes. Ulikhet har en inngripen på alle områder i samfunnet og i alle bærekraftsmålene. Effekten de ulike utviklingstiltakene har på ulikhet – positivt eller negativt – blir i dag ikke vurdert i norske utviklingspolitiske planer.

Norsk Folkehjelp vil at LO skal fremme at:

- Det må lages en strategi for hvordan Norge skal bidra til å redusere ulikhet gjennom utenriks- og utviklingspolitikken.
- At utforming av all norsk politikk av betydning for utviklingsland må ta hensyn til eksisterende maktstrukturer, eierforhold, og ulik tilgang til makt og ressurser.
- At Norge må ta til orde for tiltak og politikk som reduserer ulikhet i internasjonale fora og multilaterale institusjoner.

E. Trygge lokalsamfunn og styrking av frivillig beredskap

De frivilliges betydning for redningstjenesten er anerkjent på alle nivåer i Norge. De bidrar med nødvendig kompetanse, utstyr og mannskaper som det offentlige ikke kan stille med. I tillegg er de også drivkraften i den faglige utviklingen på feltet. Samtidig forvalter de en lang tradisjon i Norge for å ta vare på hverandre når krisen rammer, og de er svært viktige for å skape trygge og gode lokalsamfunn over hele landet.

Norsk Folkehjelp har 2000 mannskaper og 70 redningsgrupper over hele landet. Disse har kunnskap og utstyr tilpasset lokale behov, og driver med alt fra søk og redning til førstehjelpsopplæring og innsats i snøskred.

Norsk Folkehjelp vil at LO skal:

- **Jobbe for økt rammetilskudd til de frivillige beredskapsorganisasjonene**
Norge er et land med store avstander. Vi er helt avhengige av at lokalbefolkningen rundt omkring i landet selv kan bidra ved ulykker, mens man vetter på at ambulanse skal komme. Antall oppdrag for de frivillige beredskapsorganisasjonene øker hvert år. Norsk Folkehjelp mener at økt rammetilskudd er nødvendig for å ivareta og sikre utvikling av redningstjenesten. Økt tilskudd vil føre til at redningstjenesten kan fokusere på sitt kjerneoppdrag; å bidra til trygge lokalsamfunn over hele landet. Økningen i tilskuddet vil gå til å rekruttere flere mannskaper, bedre opplæringen og modernisering gjennom blant annet enklere organisering og digitalisering.
- **Jobbe for fritak for engangsavgift på redningsbiler**
I tillegg til full momskompensasjon er dette et svært viktig tiltak for å sikre at frivillige redningsgrupper har gode kjøretøy som gjør at man kommer fram uansett vær og føre. I likhet med annet utstyr som redningsgruppene trenger, blir penger til kjøretøy samlet inn på frivillig basis. Fritak for engangsavgift vil gjøre det betydelig lettere for de frivillige å investere i biler som er bedre egnet for redningstjeneste.
- **Jobbe for økt tilgang til nødnett**
Samhandlingsverktøyet for de mange samarbeidspartnerne i redningstjenesten (politi, helse og de frivillige) må styrkes og gjøres tilgjengelig for alle aktørene. Nødnett er helt

avgjørende for god og effektiv samhandling mellom de mange samarbeidspartnerne i redningstjenesten (politi, helse og de frivillige). Hele redningstjenesten opplever økning i antall redningsoppdrag, og at oppdragene krever høyere tempo og bedre koordinering enn for bare få år siden.

- **Jobbe for full og rettighetsfestet momskompensasjon**

Full og rettighetsfestet momskompensasjon er et viktig bidrag til en bedre og mer forutsigbar økonomi for de frivillige i redningstjenesten. Alt utstyret som en redningsgruppe kjøper inn, er finansiert gjennom dugnadsarbeid. I en så krevende frivillighet som redningstjenesten, som krever betydelig innsats gjennom kursing og trening, utgjør dette en ytterligere belastning på de frivillige.

F. Autonome våpen

Kunstig intelligens er på full fart inn i forsvarsindustrien. Vi står nå overfor et dramatisk skifte, hvor teknologiutvikling kan muliggjøre dødelige autonome våpen, som har autonomi i kritiske funksjoner og kan velge ut og angripe mål uten meningsfull menneskelig kontroll. Utviklingen har blitt kalt den tredje revolusjonen i krigføring, etter krutt og atombomben, og både eksperter i kunstig intelligens og FNs generalsekretær ber verdens stater om å forby slike våpen før de kommer i bruk. Den internasjonale Røde Kors-komiteen sier at det haster å sette grenser for autonomi i våpensystem hvis vi skal sikre etterlevelse av folkeretten og sørge for at vi ikke krysser en etisk grense.

Norsk Folkehjelp vil at LO skal:

- Kreve at norske myndigheter skal støtte det internasjonale arbeidet for en traktat som forbyr utvikling, overføring og bruk av dødelige autonome våpensystem
- Be norske myndigheter om å innta en ledende rolle i arbeidet for et slikt instrument

G. Atomvåpen

Norge har vært en betydelig aktør innen nedrustning, for eksempel gjennom bidragene til svært viktige nedrustningsavtaler som mine -og klasekonvensjonen. Men i det siste har både ambisjonene og bidraget på dette feltet forvitret, noe som særlig kommer til syne i Norges nei til atomvåpenforbudet, og at Norge går imot FN-majoriteten som jobber for å styrke normen mot atomvåpen og å gjøre det til en belastning *à ha* og *true* med å bruke slike våpen. Norge tilhører et mindretall som tviholder på forestillingen om at atomvåpen er nødvendige og legitime. Norsk freds- og nedrustningsarbeid trenger økt fokus, finansiering og kunnskap.

I 2020 er verden nærmere en kjernefysisk katastrofe enn noen gang. Atomvåpen har allerede mange ganger vært nære på å bli brukt på grunn av misforståelser, tekniske feil og ulykker. I en multipolar verden med cyberkrigføring, hybridkrigføring, terrorisme, ekstremisme og irrasjonelle ledere kan vi simpelthen ikke fortsette å sette atomvåpen i sentrum for vår sikkerhet. Vi får ikke framdrift i nedrustningsarbeidet uten å erkjenne at kjernefysisk avskrekking medfører langt større risiko enn fordeler. Norske politikere kan ikke fortsette å

underkommunisere om den risiko som atomvåpen utsetter nordmenn og verden for. De må også erkjenne at Norge er en del av problemet, ved at vår sikkerhetspolitikk i dag baserer seg på at allierte atomvåpenstater skal fortsette å besitte atomvåpen på våre vegne og potensielt bruke atomvåpen på våre vegne. Samtidig som Norge forblir en lojal NATO-alliert må vi nå ta avstand fra kjernefysisk avskrekking og øke innsatsen for kjernefysisk nedrustning. I tillegg til fortsatt arbeid med verifikasjon, må det kunnskapsbaserte humanitære initiativet på atomvåpen reetableres. Målet må være å gi håp og retning - for nordmenn, i FN og i NATO.

Norsk Folkehjelp vil at LO skal jobbe for at:

- En ny regjering må ønske FN-traktaten som forbyr atomvåpen velkommen, delta som observatør på avtalens statspartsmøter, ha som uttalt mål at Norge skal undertegne, og jobbe aktivt for å få på plass betingelsene for at dette skal kunne skje.
- En ny regjering må igangsette en bred og balansert realitetsvurdering av den risiko som atomvåpen og vår fortsatte satsing på kjernefysisk avskrekking utgjør for Norge og verden.
- En ny regjering må reetablere det kunnskapsbaserte humanitære initiativet på atomvåpen og finansiere forskning, ny kunnskap og sivilt samfunnsengasjement på atomvåpenrelatert risiko og humanitære, helsemessige, utviklingsmessige og miljømessige konsekvenser av atomvåpen.

H. Våpeneksport

Dagens regelverk ikke er bra nok og må strammes inn. Norge kan ikke promotere seg selv som en fredsnasjon og samtidig tjene penger på ulovlig krigføring. Norsk Folkehjelp ber den norske regjeringen om å kreve sluttbrukererklæring på all vår våpeneksport, også til allierte og EU-land. Kun på denne måten kan vi sikre at norske våpendeler ikke havner på avveie. Det er ytterst problematisk at norske våpendeler går via Norges handelspartnere til land som driver en type krigføring som bryter med folkeretten. Den norske regjering har uttalt at «konfliktløsning og bidrag til forsoning er en sentral dimensjon i norsk utenrikspolitikk». Derfor stiller Norsk Folkehjelp seg kritisk til at Norge er en stor internasjonal leverandør av våpendeler og ammunisjon, og at vi kan finne igjen flere av disse våpendelene i pågående kriger med store og uakseptable sivile tap. Norsk Folkehjelp er en av verdens fremste humanitære minerydderorganisasjoner. Vi var med på å jobbe frem forbud mot landminer i 1997, mot klasevåpen i 2010, og atomvåpenforbud sammen med ICAN i 2017. Vi ønsker en strengere regulering av bruk av eksplosive våpen i urbane områder. Som en viktig aktør på nedrustningsfeltet internasjonalt stiller vi oss kritiske til Norges produksjon og salg av våpendeler, og investeringer i våpenproduksjon når vi ikke kan garantere for at disse ikke havner i gale hender.

Norsk Folkehjelp vil at LO skal jobbe for at:

- Norge strammer kraftig inn på reglene for salg av våpen og våpendeler.
- Reduserer sivile lidelser i konflikt gjennom å kreve sluttbrukererklæring også på norsk våpeneksport til alle allierte og EU-land.